

**Notyfikacja na podstawie art. 114 ust. 4 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej –
Upoważnienie do utrzymania w mocy środków krajowych bardziej rygorystycznych niż przepisy
przewidziane przez środek harmonizujący UE**

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

(2020/C 124/06)

1. Pismem z dnia 27 stycznia 2020 r., które wpłynęło do Komisji w dniu 30 stycznia 2020 r., Królestwo Danii powiadomiło Komisję o zamiarze utrzymania w mocy przepisów krajowych, w których przewidziano niższy dopuszczalny poziom zawartości kadmu w nawozach handlowych niż zharmonizowane wartości dopuszczalne przewidziane w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1009 ⁽¹⁾. Wspomniane przepisy krajowe (zarządzenie nr 223 z dnia 5 kwietnia 1989 r. w sprawie zawartości kadmu w nawozach zawierających fosfor, *Bekendtgørelse om indhold af cadmium i fosforholdig gødning*, dalej „środek krajowy”) przewidują dopuszczalną zawartość kadmu w wysokości 48 mg/kg pięciotlenku fosforu dla nawozów handlowych zawierających fosfor pochodzący z fosforytu, w których całkowita zawartość fosforu wynosi co najmniej 1 % (wagowo). Stanowi to odstępstwo od dopuszczalnej wartości dla kadmu jako zanieczyszczenia w nieorganicznych nawozach makroskładnikowych, o których mowa w załączniku I część II kategoria funkcji produktów (PFC) 1(C)(I): nieorganiczny nawóz makroskładnikowy.

2. Przepisy harmonizacyjne w odniesieniu do nawozów ustanowiono po raz pierwszy w latach 70. i 80. XX w. ⁽²⁾. Obowiązujące obecnie przepisy określono w rozporządzeniu (WE) nr 2003/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽³⁾, które utraci moc z dniem 16 lipca 2022 r. na mocy rozporządzenia (UE) 2019/1009.

Stosowanie przepisów harmonizacyjnych ustanowionych na szczeblu UE jest fakultatywne. Oznacza to, że producent może wybrać pomiędzy:

- 1) wprowadzaniem produktów do obrotu zgodnie z przepisami harmonizacyjnymi ustanowionymi na szczeblu UE – w takim przypadku produkty te określa się jako „produkty zharmonizowane” i mogą one być swobodnie przemieszczane w obrębie jednolitego rynku;
- 2) lub wprowadzaniem produktów do obrotu na podstawie przepisów krajowych mających zastosowanie w danym państwie członkowskim – takie produkty określa się jako „produkty niezharmonizowane” i mogą one być wprowadzane do obrotu w innym państwie członkowskim UE na podstawie art. 34–36 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 764/2008 ⁽⁴⁾.

Rozporządzenie (WE) nr 2003/2003 stanowi, że nawóz należący do typu nawozów wymienionych w załączniku I do tego rozporządzenia i spełniający warunki ustanowione w tym rozporządzeniu może być oznakowany jako „nawóz WE” (produkt zharmonizowany).

W rozporządzeniu (WE) nr 2003/2003 nie określono wartości dopuszczalnych dla zawartości zanieczyszczeń w nawozach WE (produktach zharmonizowanych). W myśl rozporządzenia państwa członkowskie nie mogą zakazywać, ograniczać lub utrudniać wprowadzania do obrotu „nawozów WE” zgodnych z przepisami, w tym ze względu na ich skład, np. zawartość zanieczyszczeń. Państwa członkowskie mogą jednak w swoim ustawodawstwie krajowym ustanawiać obowiązkowe wartości dopuszczalne dla zawartości zanieczyszczeń mające zastosowanie do produktów niezharmonizowanych.

W rozporządzeniu (UE) 2019/1009 ustanowiono przepisy harmonizacyjne dotyczące produktów nawozowych UE, które obejmują więcej kategorii produktów niż przepisy rozporządzenia (WE) nr 2003/2003. Ustanowiono w nim po raz pierwszy na szczeblu UE wartości dopuszczalne dla zawartości zanieczyszczeń w produktach zharmonizowanych.

W rozporządzeniu jest mowa o „nawozach fosforowych”, które są nieorganicznymi nawozami makroskładnikowymi lub nawozami organiczno-mineralnymi o zawartości fosforu wynoszącej co najmniej 5 % (m/m) pięciotlenku fosforu. Dopuszczalną zawartość kadmu w nawozach fosforowych określono na 60 mg/kg pięciotlenku fosforu.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1009 z dnia 5 czerwca 2019 r. ustanawiające przepisy dotyczące udostępniania na rynku produktów nawozowych UE, zmieniające rozporządzenia (WE) nr 1069/2009 i (WE) nr 1107/2009 oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 2003/2003 (Dz.U. L 170 z 25.6.2019, s. 1).

⁽²⁾ Dyrektywa Rady 76/116/EWG z dnia 18 grudnia 1975 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do nawozów (Dz.U. L 24 z 30.1.1976, s. 21) oraz dyrektywa Rady 80/876/EWG z dnia 15 lipca 1980 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do prostych amonowych nawozów azotanowych o wysokiej zawartości azotu (Dz.U. L 250 z 23.9.1980, s. 7).

⁽³⁾ Rozporządzenie (WE) nr 2003/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. w sprawie nawozów (Dz.U. L 304 z 21.11.2003, s. 1).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 764/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. ustanawiające procedury dotyczące stosowania niektórych krajowych przepisów technicznych do produktów wprowadzonych legalnie do obrotu w innym państwie członkowskim oraz uchylające decyzję nr 3052/95/WE (Dz.U. L 218 z 13.8.2008, s. 21).

Podobnie jak w myśl rozporządzenia (WE) nr 2003/2003 państwa członkowskie nie mają prawa utrudniać udostępniania na rynku produktów nawozowych UE zgodnych z przepisami ze względów związanych z zawartością zanieczyszczeń. Mogą jednak utrzymywać w mocy lub wprowadzać według własnego uznania dopuszczalne wartości dla zawartości zanieczyszczeń w produktach niezharmonizowanych.

3. Królestwo Danii zamierza utrzymać w mocy krajową dopuszczalną wartość dla zawartości kadmu wynoszącą 48 mg/kg pięciotlenku fosforu, określoną w załączniku do środka krajowego. Zawartość kadmu w nawozach zawierających fosfor podlega w Danii regulacji od 1989 r.

Zgodnie z notyfikacją przedłożoną przez Królestwo Danii krajowy środek reguluje sprzedaż do celów stosowania w Danii nawozów handlowych zawierających fosfor pochodzący z fosforytu, w których całkowita zawartość fosforu wynosi co najmniej 1 % (wagowo). Duńskie przepisy mają charakter ogólny i mają zastosowanie zarówno do krajowych, jak i importowanych nawozów na bazie fosforu.

4. Władze Królestwa Danii przeanalizowały spodziewane krajowe skutki wprowadzenia wartości dopuszczalnej wynoszącej 60 mg/kg pięciotlenku fosforu, ustanowionej w rozporządzeniu (UE) 2019/1009. Ta wartość dopuszczalna wzbudziła poważne obawy w kontekście ochrony środowiska i zdrowia ludzi przed narażeniem na kadm. Kadm jest szkodliwym metalem ciężkim, który jest wchłaniany w środowisku przez różne rośliny uprawne i tym samym stanowi zagrożenie dla zdrowia ludzi w wyniku kontaktu z kadmem za pośrednictwem żywności. Kadm może w skrajnych przypadkach powodować uszkodzenia nerek i kości.

5. Królestwo Danii utrzymuje, że skala narażenia na kadm i ilość kadmu przenikającego do gleb rolniczych są zasadniczo niższe w Danii niż średnia dla UE dzięki szeregowi działań, które już zainicjowano i zrealizowano w Danii, obejmujących m.in. szereg ukierunkowanych środków mających na celu zmniejszenie ilości kadmu przenikającego do gruntów rolnych, pochodzącego z nawozów fosforowych. Ponadto Królestwo Danii uważa, że nadal istnieje potrzeba zmniejszenia poziomów narażenia w Danii.

6. Na mocy środka krajowego ustalono wartość dopuszczalną dla kadmu wynoszącą 48 mg/kg pięciotlenku fosforu w nawozach sprzedawanych do użytku w Danii. Dlatego też środek ten nie uniemożliwia duńskim przedsiębiorstwom nabywania nawozów w innych krajach w celu ich dalszej odsprzedaży na rynku wewnętrznym lub w państwach trzecich.

Szacuje się, że duński rynek nawozów stanowi 2–3 % całego rynku europejskiego. Królestwo Danii ocenia, że krajowa wartość dopuszczalna dla kadmu nie spowodowała żadnych zakłóceń na rynku wewnętrznym przez ponad 20 lat obowiązywania tej wartości.

Królestwo Danii szacuje, że ilość kadmu przenikającego do gruntów rolnych z nawozów handlowych w Danii wzrośnie, jeżeli duńska wartość dopuszczalna nie zostanie utrzymana, a zamiast tego stosowana będzie wyższa zharmonizowana unijna wartość dopuszczalna wynosząca 60 mg Cd na kg pięciotlenku fosforu. Taka sytuacja będzie miała miejsce, ponieważ nawozy handlowe o większej zawartości kadmu będą najprawdopodobniej wprowadzane do obrotu w Danii, powodując w ten sposób wzrost średniej zawartości kadmu w nawozach stosowanych w tym kraju.

7. Kwestia zawartości kadmu w nawozach była poruszana przy różnych okazjach na szczeblu UE ze względu na jego negatywny wpływ na zdrowie ludzi i na środowisko. Już w motywie 15 rozporządzenia (WE) nr 2003/2003 stwierdzono, że Komisja zamierza zająć się kwestią niezamierzonej zawartości kadmu w nawozach mineralnych.

W 2016 r. Komisja przyjęła wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady określającego zasady udostępniania na rynku produktów nawozowych z oznakowaniem CE ⁽³⁾. Komisja zaproponowała ustanowienie dopuszczalnej wartości dla zawartości kadmu w nawozach fosforowych wynoszącej 60 mg/kg pięciotlenku fosforu i stopniowe zmniejszanie tej wartości do 20 mg/kg pięciotlenku fosforu w ciągu 12 lat od rozpoczęcia stosowania nowego rozporządzenia.

W wyniku intensywnej negocjacji między Parlamentem Europejskim a Radą w rozporządzeniu (UE) 2019/1009 przyjętym na podstawie wspomnianego wniosku ustanowiono wartość dopuszczalną w wysokości 60 mg/kg pięciotlenku fosforu, która ma obowiązywać od dnia 16 lipca 2022 r. Ponadto do dnia 16 lipca 2026 r. Komisja Europejska ma obowiązek dokonania przeglądu wartości dopuszczalnych dla zawartości kadmu w nawozach fosforowych w celu oceny możliwości obniżenia tych wartości dopuszczalnych do odpowiednio niższego poziomu. Komisja musi wziąć przy tym pod uwagę czynniki środowiskowe, w szczególności w kontekście warunków glebowych i klimatycznych, a także czynniki zdrowotne i społeczno-ekonomiczne, w tym względy bezpieczeństwa dostaw.

(³) COM(2016) 157 final – 2016/084 (COD).

8. Komisja rozpatrzy notyfikację Królestwa Danii zgodnie z art. 114 ust. 4 i 6 TFUE. Art. 114 ust. 4 stanowi, że jeżeli po przyjęciu unijnego środka harmonizującego dane państwo członkowskie uzna za niezbędne utrzymanie bardziej rygorystycznych przepisów krajowych uzasadnionych ważnymi względami określonymi w art. 36 TFUE lub dotyczącymi ochrony środowiska naturalnego lub środowiska pracy, notyfikuje je Komisji, wskazując powody ich utrzymania. Od otrzymania notyfikacji o duńskich przepisach Komisja ma sześć miesięcy na ich zatwierdzenie lub odrzucenie. W tym okresie Komisja sprawdzi, czy przepisy notyfikowane przez Królestwo Danii można uznać za środek istniejący przed harmonizacją i stanowiący odstępstwo od przepisów harmonizacyjnych. W takim wypadku Komisja sprawdzi, czy utrzymanie tych przepisów jest uzasadnione ważnymi względami określonymi w art. 36 TFUE lub dotyczącymi ochrony środowiska naturalnego oraz czy nie są one środkiem arbitralnej dyskryminacji lub ukrytym ograniczeniem w handlu i czy nie stanowią zbędnej i nieproporcjonalnej przeszkody w funkcjonowaniu rynku wewnętrznego.

9. Każda strona, która chciałaby zgłosić uwagi dotyczące wspomnianej notyfikacji, musi je przesłać do Komisji w ciągu 30 dni od opublikowania niniejszej informacji. Komisja zastrzega sobie prawo do przekazania tych uwag państwu członkowskiemu, które dokonało notyfikacji. Uwagi nadesłane po upływie wskazanego terminu nie będą brane pod uwagę.

10. Dodatkowych informacji na temat duńskiej notyfikacji udziela:

Komisja Europejska
Dyrekcja Generalna ds. Rynku Wewnętrznego, Przemysłu, Przedsiębiorczości i MŚP
DG GROW – Dział D2 Przemysł Chemiczny i Przemysł Tworzyw Sztucznych
Tel. +32 22950708
E-mail:grow-fertilising-products@ec.europa.eu
